ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

ТӨСВИЙН ШУУД ЗАХИРАГЧ

АУДИТЫН КОД: ТӨА-2024/180/-НА-СТА-ТШЗ

ТӨВ АЙМГИЙН БАЯН СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН 2023 ОНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Зуунмод 2024 он

Аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал

Утас: 70272582 Цахим хаяг: khishigjargalts@audit.gov.mn

Аудитын менежер О.Амаржаргал

Утас: 70273463 Цахим хаяг: amarjargalo@audit.gov.mn

Шинжээч Т.Майцэцэг

Утас: 70273465 Цахим хаяг: maitsetsegt@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дараах хаягаар авна уу. Цахим хаяг: www.open.audit.mn

АГУУЛГА

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ 3
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ 5
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА 11
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН 15
4.1 Ерөнхий зүйл 15
4.2 Материаллаг байдал 15
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт 15
4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал 16
4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт 16
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт 16
4.5.1 Завсрын аудитын талаар 16
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал 16
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ 17
5.2 Төлбөрийн акт 17
5.2 Албан шаардлага 18
5.3 Зөвлөмж 18
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ 20

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар
СТСХ	Санхүү, төрийн сангийн хэлтэс
ЗДТГ	Засаг даргын Тамгын газар
ХХААХҮГ	Хүнс хөдөө аж ахуй хөнгөн үйлдвэрийн газар

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

41100, Төв аймаг, Зуунмод сум
Утас: 70272582, Цахим шуудан: tuv@audit.gov.mn
Цахим хаяг: www.audit.mn

2024.02.22 № 4/51

танай______________-ны №_______________-т

ТӨВ АЙМГИЙН БАЯН СУМЫН
ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН
ДАРГА А.МӨНХ-ОД ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Төв аймгийн Баян сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Төв аймгийн Баян сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Байгууллагын удирдлага нь санхүүгийн тайлангаа бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх зарчмыг баримталсан байна. Төв аймгийн Баян сумын ИТХ-аас 2023 оныг "Түүхт ой-бүтээн байгуулалт"-ыг дэмжих урианы жил болгон зарласан байна. Урианы жилийн төлөвлөгөөг 80,5 хувиар, сумын 2023 оны хөгжлийн төлөвлөгөөг 80,3 хувиар дүгнэж, хэрэгжилт удаашралттай, үр дүнгүй үнэлэгдсэн заалтуудыг эрчимжүүлж ажиллахыг үүрэг болгосон байна.

Аудитын гол асуудал

Тухайн байгууллагын санхүүгийн тайлангийн аудитад нөлөө үзүүлэх материаллаг буруу илэрхийлэл, нөлөө бүхий эрсдэл, удирдлагын үлэмж хэмжээний шийдэл бүхий ажил гүйлгээ байхгүй байна. Тайлант онд байгаль орныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардал болон орон нутгийн хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээ бүрэн хэрэгжээгүйгээс шалтгаалан зарцуулаагүй 575,604.0 мянган төгрөгийн үлдэгдлийг төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Аудитыг гүйцэтгэхэд аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалт хийх шаардлагагүй болон хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй нөхцөл үүсээгүй тул бидний

олж авсан нотолгоо нь аудитын дүгнэлтийн суурь болоход хүрэлцээтэй, зохистой гэж үзлээ. Тус санхүүгийн тайланд толилуулаагүй, тодруулаагүй асуудал байхгүй болно

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Ц.ХИШИГЖАРГАЛ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон /төгрөгөөр/

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	**ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**161,395,433.60**	**526,189,428.60**
33	**АВЛАГА**	78,635,000.00	442,425,735.00
335	**Бусад авлага**	78,635,000.00	442,425,735.00
3351	Байгууллагаас авах авлага	78,635,000.00	442,425,735.00
35	**БАРАА МАТЕРИАЛ**	82,760,433.60	83,763,693.60
351	**Түүхий эд материал**	3,787,161.80	3,254,101.80
35110	Тусгай зориулалттай материал	2,051,461.80	2,051,461.80
35130	Эм боох материал	1,735,700.00	1,202,640.00
354	**Хангамжийн материал**	67,903,271.80	67,359,591.80
35410	Бичиг хэргийн материал	1,792,320.00	1,555,890.00
35420	Аж ахуйн материал	49,334,951.80	51,396,201.80
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	970,000.00	1,904,000.00
35470	Бусад хангамжийн материал	15,806,000.00	12,503,500.00
35600	Мал амьтад	11,070,000.00	13,150,000.00
2	**ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**2,551,476,506.62**	**2,861,318,834.23**
39	**ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ**	2,551,476,506.62	2,861,318,834.23
392	**Биет хөрөнгө**	1,849,389,006.70	2,160,655,834.11
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	2,793,742,809.77	2,793,742,809.77
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-1,668,689,397.09	-1,736,863,083.65
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	230,075,998.00	243,864,598.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-190,296,036.35	-165,803,775.68
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	112,676,885.30	161,077,985.30
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-50,176,739.35	-70,643,245.11
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	43,963,033.20	49,152,353.20
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-25,745,497.65	-33,680,087.96
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	1,103,850.00	1,103,850.00
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	433,754,647.73	817,930,991.73
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-128,559,894.86	-196,765,909.49
39216	Дуусаагүй барилга, байгууламж	297,539,348.00	297,539,348.00
393	**Биет бус хөрөнгө**	702,087,499.92	700,663,000.12
39301	Програм хангамж	7,342,500.00	7,342,500.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-4,713,000.08	-6,137,499.88
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	699,458,000.00	699,458,000.00
3	**НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II**	**2,712,871,940.22**	**3,387,508,262.83**
4	**НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР**	**00.00**	**1,453,470.00**
41	**БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР**	00.00	1,453,470.00
413	**Өглөг**	00.00	1,453,470.00
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	00.00	1,453,470.00
5	**ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН**	**2,712,871,940.22**	**3,386,054,792.83**
51	**Засгийн газрын хувь оролцоо**	2,712,871,940.22	3,386,054,792.83
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	1,262,355,725.35	1,262,355,725.35
51101	Өмч: - төрийн	1,262,355,725.35	1,262,355,725.35
512	**Хуримтлагдсан үр дүн**	488,924,763.76	1,162,107,616.37
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	488,924,763.76	488,924,763.76
51220	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	673,182,852.61
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	961,591,451.11	961,591,451.11
6	**ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V**	**2,712,871,940.22**	**3,387,508,262.83**

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон /төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	**1,401,440,229.18**	**2,259,104,054.76**
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**955,136,718.03**	**317,126,564.00**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	955,136,718.03	317,126,564.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	955,136,718.03	317,126,564.00
1200043	Урьд оны үлдэгдэлээс санхүүжих	821,827,100.00	00.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	133,309,618.03	317,126,564.00
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**446,303,511.15**	**1,941,977,490.76**
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	60,870,311.15	213,566,990.76
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	5,693,837.00	166,815,146.90
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	55,176,474.15	46,751,843.86
1320	**Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих**	385,433,200.00	1,728,410,500.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт	385,433,200.00	1,728,410,500.00
2	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН**	**921,942,482.02**	**1,585,921,202.15**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**768,909,333.02**	**1,522,064,284.15**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	499,623,431.29	781,760,199.35
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	182,193,352.76	407,305,769.45
210101	Үндсэн цалин	146,918,395.08	280,765,280.64
210102	Нэмэгдэл	27,512,197.08	85,975,893.06
210104	Урамшуулал	7,762,760.60	40,564,595.75
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	22,344,832.36	50,532,641.30
210201	Тэтгэврийн даатгал	15,479,722.33	34,995,084.13
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,821,143.73	4,117,068.74
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,456,915.16	3,289,255.03
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	323,719.29	735,850.23
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	3,263,331.85	7,395,383.17
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	50,130,699.88	61,551,096.59
210301	Гэрэл, цахилгаан	5,671,495.00	9,246,150.59
210302	Түлш, халаалт	44,459,204.88	52,304,946.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	28,534,045.00	36,786,099.14
210401	Бичиг хэрэг	2,508,260.00	3,289,930.00
210402	Тээвэр, шатахуун	11,534,850.00	16,057,670.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	636,000.00	1,060,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	11,930,700.00	11,228,699.14
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	235,200.00	149,800.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	1,689,035.00	5,000,000.00
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	508,400.00	2,924,100.00
210604	Урсгал засвар	508,400.00	2,924,100.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	2,264,000.00	3,814,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,264,000.00	3,814,000.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр,**	32,618,389.44	3,566,389.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний	28,986,931.44	8,800.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	604,800.00	1,008,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	00.00	246,900.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	486,800.00	486,790.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	239,658.00	124,000.00
210807	Газрын төлбөр	2,300,200.00	1,691,899.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	181,029,711.85	215,280,103.87
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	37,587,771.98	30,267,067.48
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	143,441,939.87	185,013,036.39

213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	269,285,901.73	740,304,084.80
2131	**Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг**	257,539,115.73	00.00
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	257,539,115.73	00.00
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	11,746,786.00	16,181,100.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	10,746,786.00	15,791,100.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,000,000.00	390,000.00
2134	**Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох**	00.00	723,188,432.01
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	00.00	723,188,432.01
2135	**Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	00.00	934,552.79
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	00.00	934,552.79
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**153,033,149.00**	**63,856,918.00**
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	153,033,149.00	63,856,918.00
220001	Барилга байгууламж	-10,000,000.00	00.00
221001	Их засвар	123,618,900.00	00.00
222001	Тоног төхөөрөмж	19,599,311.00	29,500,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	19,814,938.00	34,356,918.00
3	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)**	**479,497,747.16**	**673,182,852.61**
225	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН**	69,479.21	00.00
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	69,479.21	00.00
4	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)**	-69,479.21	00.00
5	**НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)**	**479,428,267.95**	**673,182,852.61**

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон /төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)**	**1,268,130,611.15**	**1,941,977,490.76**
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**821,827,100.00**	**00.00**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	821,827,100.00	00.00
120004	**Төсөв байгууллагын өөрийн орлого**	821,827,100.00	00.00
1200043	Урьд оны үлдэгдэлээс санхүүжих	821,827,100.00	00.00
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**446,303,511.15**	**1,941,977,490.76**
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	60,870,311.15	213,566,990.76
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	5,693,837.00	166,815,146.90
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	55,176,474.15	46,751,843.86
131106	Төсвийн урамшуулал	00.00	00.00
1320	**Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих**	385,433,200.00	1,728,410,500.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	385,433,200.00	1,728,410,500.00
2	**НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)**	**639,506,898.15**	**1,327,422,837.76**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**639,506,898.15**	**1,327,422,837.76**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**370,220,996.42**	**586,518,452.96**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	182,193,352.76	407,305,769.45
210101	Үндсэн цалин	146,918,395.08	280,765,280.64
210102	Нэмэгдэл	27,512,197.08	85,975,893.06
210104	Урамшуулал	7,762,760.60	40,564,595.75
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	22,344,832.36	50,532,641.30
210201	Тэтгэврийн даатгал	15,510,991.60	35,078,975.47
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,813,101.41	4,117,068.74
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,450,661.28	3,289,255.03
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	321,930.85	735,850.23
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	3,248,147.22	7,311,491.83
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	50,130,699.88	61,551,096.59
210301	Гэрэл, цахилгаан	5,671,495.00	9,246,150.59
210302	Түлш, халаалт	44,459,204.88	52,304,946.00

2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	25,412,750.00	31,998,299.14
210401	Бичиг хэрэг	2,043,500.00	3,401,900.00
210402	Тээвэр, шатахуун	10,241,700.00	14,334,420.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	636,000.00	1,253,880.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	12,491,550.00	12,494,599.14
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	00.00	513,500.00
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	1,000,000.00	2,163,000.00
210604	Урсгал засвар	1,000,000.00	2,163,000.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	2,264,000.00	3,814,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,264,000.00	3,814,000.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр,**	32,618,389.44	4,052,389.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	28,986,931.44	378,800.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	604,800.00	1,008,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	00.00	246,900.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	486,800.00	486,790.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	239,658.00	240,000.00
210807	Газрын төлбөр	2,300,200.00	1,691,899.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	54,256,971.98	25,101,257.48
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	54,256,971.98	25,101,257.48
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**269,285,901.73**	**740,904,384.80**
2131	**Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг**	257,539,115.73	00.00
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	257,539,115.73	00.00
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	11,746,786.00	16,781,400.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	10,746,786.00	15,791,100.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,000,000.00	990,300.00
2134	**Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт**	00.00	723,188,432.01
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	00.00	723,188,432.01
2135	**Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг**	00.00	934,552.79
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	00.00	934,552.79
3	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)**	**628,623,713.00**	**614,554,653.00**
5	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)**	**628,623,713.00**	**614,554,653.00**
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**628,623,713.00**	**614,554,653.00**
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	628,623,713.00	614,554,653.00
220001	Барилга байгууламж	30,000,000.00	347,926,135.00
222001	Тоног төхөөрөмж	9,383,300.80	12,750,200.00
223001	Бусад хөрөнгө	19,814,938.00	14,302,600.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	569,425,474.20	239,575,718.00
6	**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)**	**-628,623,713.00**	**-614,554,653.00**
7	**САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ**	**00.00**	**00.00**
8	**НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)**	00.00	00.00
9	**Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл**	00.00	00.00
10	**Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл**	00.00	00.00

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон /төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Бусад	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C08	**2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**1,262,355,725.35**	**961,591,451.11**	**488,924,763.76**	**00.00**	2,712,871,940.22
D01	**2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**1,262,355,725.35**	**961,591,451.11**	**488,924,763.76**	**00.00**	2,712,871,940.22
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D03	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	**1,262,355,725.35**	**961,591,451.11**	**488,924,763.76**	**00.00**	2,712,871,940.22
D08	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	673,182,852.61	00.00	673,182,852.61
D09	**2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**1,262,355,725.35**	**961,591,451.11**	**1,162,107,616.37**	**00.00**	3,386,054,792.83

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон /төгрөгөөр/

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
1	**Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл**		
2	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	1,689,463,000.00	1,152,806,177.27
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	716,779,800.00	557,851,524.27
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	699,988,700.00	541,070,124.27
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	414,447,700.00	380,254,559.49
210101	Үндсэн цалин	342,528,500.00	272,878,711.58
210102	Нэмэгдэл	71,919,200.00	66,811,252.16
210104	Урамшуулал	00.00	40,564,595.75
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	51,806,000.00	47,243,200.05
210201	Тэтгэврийн даатгал	35,228,000.00	32,695,731.28
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,144,500.00	3,846,556.65
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,315,500.00	3,072,845.35
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	828,900.00	690,107.81
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	8,289,100.00	6,937,958.96
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	63,018,500.00	61,551,096.59
210301	Гэрэл, цахилгаан	10,411,300.00	9,246,150.59
210302	Түлш, халаалт	52,307,200.00	52,304,946.00
210303	Цэвэр, бохир ус	300,000.00	00.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	32,003,700.00	31,998,299.14
210401	Бичиг хэрэг	2,000,000.00	3,401,900.00
210402	Тээвэр, шатахуун	13,743,700.00	14,334,420.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,760,000.00	1,253,880.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	12,500,000.00	12,494,599.14
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,000,000.00	513,500.00
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	2,300,000.00	2,163,000.00
210604	Урсгал засвар	2,300,000.00	2,163,000.00
2107	**Томилолт, зочны зардал**	4,325,600.00	3,814,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	4,325,600.00	3,814,000.00
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	13,976,800.00	4,052,389.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлб	9,500,000.00	378,800.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,500,000.00	1,008,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	250,000.00	246,900.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	486,800.00	486,790.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	240,000.00	240,000.00
210807	Газрын төлбөр	2,000,000.00	1,691,899.00
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	118110400.00	9993580.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	118,110,400.00	9,993,580.00
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	16791100.00	16781400.00
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	16,791,100.00	16,781,400.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	15,791,100.00	15,791,100.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,000,000.00	990,300.00
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**	**972,683,200.00**	**594,954,653.00**
2200	**Дотоод эх үүсвэрээр**	972,683,200.00	594,954,653.00
220001	Барилга байгууламж	412,659,100.00	367,926,135.00
221001	Их засвар	31,847,300.00	29,356,918.00
222001	Тоног төхөөрөмж	98,054,500.00	74,982,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	430,122,300.00	122,689,600.00
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,689,463,000.00	1,152,806,177.27
1320	**ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	1,689,463,000.00	1,152,806,177.27
132001	Орон нутгийн төсвөөс	1,689,463,000.00	1,152,806,177.27

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон /төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
I	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	33,843,299.98	**65,048,328.69**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	33,843,299.98	**45,448,328.69**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	33,843,299.98	45,448,328.69
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**		27,051,209.96
210101	Үндсэн цалин		7,886,569.06
210102	Нэмэгдэл		19,164,640.90
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**		3,289,441.25
210201	Тэтгэврийн даатгал		2,383,244.19
210202	Тэтгэмжийн даатгал		270,512.09
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал		216,409.68
210204	Ажилгүйдлийн даатгал		45,742.42
210205	Эрүүл мэндийн даатгал		373,532.87
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	1,055,700.00	-
210402	Тээвэр, шатахуун	1,055,700.00	-
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	32,787,599.98	15,107,677.48
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	32,787,599.98	15,107,677.48
22	**ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ**		**19,600,000.00**
2200	Дотоод эх үүсвэрээр		19,600,000.00
223001	Бусад хөрөнгө		19,600,000.00
II	**ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР**	33,843,299.98	213,566,990.76
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	33,843,299.98	213,566,990.76
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	5,672,214.98	166,815,146.90
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	28,171,085.00	46,751,843.86
IV	**НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)**		
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Төв аймгийн Баян сумын Засаг даргын тамгын газар нь Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.1-д “Аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг даргын ажлын алба нь тамгын газар байх бөгөөд доор дурдсан чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ” гэж заасны дагуу 67.1.1-67.1.8-д заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг, Төв аймгийн Баян сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн харьяа байгууллага юм.

Төв аймгийн Баян сумын ИТХ-аас 2023 оныг “Түүхт ой-бүтээн байгуулалт”-ыг дэмжих урианы жил болгон зарласан байна. Урианы жилийн төлөвлөгөөг 2 зорилт 21 арга хэмжээтэйгээр боловсруулан баталж, хэрэгжилт 80,5 хувиар биелүүлсэн байна.

Сумын 2023 оны хөгжлийн төлөвлөгөөг 39 зорилт, 108 арга хэмжээтэйгээр боловсруулан хэрэгжүүлснийг сумын ИТХ-ын 14/02 тогтоолоор 80,3 хувиар дүгнэж, хэрэгжилт удаашралттай, үр дүнгүй үнэлэгдсэн заалтуудыг эрчимжүүлж ажиллахыг үүрэг болгосон байна.

Баян сумын Засаг даргын тамгын газар нь 2023 оны байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг 9 зорилт, 20 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр байгуулан ажиллаж, гүйцэтгэлээр 90,0 хувиар биелүүлсэн байна.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Баян сумын Засаг даргын тамгын газар нь үйл ажиллагаандаа Монгол Улсын Үндсэн хууль, Төрийн албаны тухай хууль, Засаг захиргаа нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Нийгмийн даатгалын тухай хууль, Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Шилэн дансны тухай хууль зэргийг үйл ажиллагаандаа мөрдлөг болгон ажиллаж байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөгүй байна.

Тайлант хугацаанд дотоод хяналт шалгалт хийгдээгүй. Цаашид дотоод хяналт шалгалтыг тогтмолжуулж, үр дүнтэй зохион байгуулах шаардлагатай.

Төлөвлөлтийн үе шатанд дотоод аудитын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын найдвартай байдлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах, дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзсэн.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Төв аймгийн Баян сумын Засаг даргын тамгын газар нь 2023 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Төв аймгийн Баян сумын Засаг даргын тамгын газрын мөрдөж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь 2016 онд шинэчлэн боловсруулагдсан 8 хэсэг, 26 дэд хэсэгтэй байна. Төв аймгийн СТСХ-с нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийг нэгдсэн журмаар боловсруулж өгөх чиглэл өгсөн байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь шинээр гарсан холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад бүрэн нийцэхгүй болсон.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Төв аймгийн Баян сумын Засаг даргын тамгын газар нь 2023 оны санхүүгийн тайлангаа Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан "Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар"-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичигт өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 572.3 сая төгрөгөөр буюу 21,1 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	0	0	
Авлага	78,635.0	442,425.7	363,790.7
Бараа материал	82,760.4	83,763.7	1,003.3
Үндсэн хөрөнгө	2,551,476.5	2,758,956.2	207,479.7
Нийт хөрөнгө	**2,712,871.9**	**3,285,145.7**	**572,273.8**
Өр төлбөр		1,453.5	1,453.5
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	2,712,871.9	3,283,692.2	570,820.3
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	**2,712,871.9**	**3,285,145.7**	**572,273.8**

Дээрх хүснэгтээс харахад авлага дансны үлдэгдэл 442,425.7 мянган төгрөг болж өмнөх оноос 363,790.7 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант онд хийгдсэн хөрөнгө оруулалтын ажлууд бүрэн хийгдэж дуусаагүйгээс 438,245.7 мянган төгрөгийн ажлыг авлагаар бүртгэж тайлагнасан. Мөн өвс тэжээлийн фондод хивэг авахаар жилийн эцэст мөнгөө шилжүүлсэн боловч татаж авч амжаагүй 4,180.0 мянган төгрөгийг авлагаар бүртгэсэн. Мөн оны эхний үлдэгдлээс 50,000.0 мянган төгрөгийн авлагыг барагдуулаагүй зэргээс шалтгаалсан байна.

Бараа материал дансны үлдэгдэлд нөлөө үзүүлэхүйц өөрчлөлт гаргаагүй өмнөх оноос 1,003.3 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн байна. Бараа материалын дансанд тайлант хугацаанд 69,685.3 мянган төгрөгийн орлогын, 68,682.0 мянган төгрөгийн зарлагын гүйлгээ хийгдсэн байна.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл оны эцэст 2,758,956.2 мянган төгрөг болж, өмнөх оноос 207,479.7 мянган төгрөгөөр өссөн. Энэ нь Орон нутгийн шилжих үлдэгдлээс хийгдсэн 239,575.7 мянган төгрөгийн ажлуудыг болон ОНХС болон бусад эх үүсвэрээс үнэ төлбөргүй бэлтгэсэн 209,483.9 мянган төгрөгийн хөрөнгийг данс бүртгэлд тусгаж тайлагнасан. Төв аймгийн ИТХ-ын 14 дүгээр хуралдааны 08 дугаар тогтоолын дагуу 4 тээврийн хэрэгсэл худалдахаар шийдвэрлэгдсэнээс 3 тээврийн хэрэгсэл худалдагдсан тул 43,300.0 мянган төгрөгөөр данснаас хассан. Мөн орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар Соёлын төв, Цэцэрлэг, Эрүүл мэндийн төвийн байгууллагуудад хийгдсэн 58,446.9 мянган төгрөгийн ажлыг шилжүүлж тайлагнасан болон тайлант онд бүртгэсэн хөрөнгийн элэгдлийн зардал зэргээс шалтгаалсан байна.

Өр төлбөр дансанд шатахууны зардал хүрэхгүйгээс 1,453.5 мянган төгрөгийн өрийг шинээр үүсгэсэн байна.

Засгийн газрын сан нь тайлант оны үр дүн 570,820.3 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Баян сумын Засаг даргын тамгын газар нь 2023 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг орон нутгийн төсвөөс 436,483.3 мянган төгрөг, нийт зарлагыг 436,483.3 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн төслийн саналаас 308,614.8 мянган төгрөгөөр өсгөж 745,098.1 мянган төгрөгөөр баталсан байна. Энэ нь төсөлд тусгагдаагүй байгаль орчныг хамгаалах нөхөн сэргээх арга хэмжээнд 118,110.4 мянган төгрөг, орон нутгийн шилжих үлдэгдлээс хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээнд 108,145.6 мянган төгрөг нэмж баталснаас шалтгаалсан байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант оны батлагдсан төсвийг сумын ИТХ-ын 2023 оны 8 дугаар сарын 16-ны өдрийн 01 дүгээр тогтоолоор 983,312.4 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлэн 1,728,410.5 мянган төгрөгөөр тодотгон баталсан байна.

Энэ нь тайлант онд Засгийн газраас цалин хөлсийг нэмэгдүүлсэнтэй холбоотойгоор цалин, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зардлыг 74,895.4 мянган төгрөгөөр, орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээг 888,485.1 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлэн 996,630.7 мянган төгрөг болгон тодотгож, орон нутгийн хөрөнгийн санхүүжилтээр хийгдэх ажлын жагсаалтад өөрчлөлт оруулсан байна.

Төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 2 хөтөлбөрийн 9 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 1,728,410.5 мянган төгрөгийг сумын татварын орлогоор бүрдүүлэхээр байна.

Гүйцэтгэлээр орон нутгийн төсвийн орлогоос урсгал зардалд 716,779.8 мянган төгрөг, хөрөнгийн зардалд 1,011,630.7 мянган төгрөг, нийт 1,728,410.5 мянган төгрөгийн санхүүжилт олгосон байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 1,152,806.2 мянган төгрөг буюу 66,7 хувьтай байгаа нь үндсэн үйл ажиллагааны зардлын төсвийг 46,111.9 мянган төгрөгөөр, гэрээгээр гүйцэтгүүлэх ажил үйлчилгээний зардлыг 4,541.2 мянган төгрөгөөр, баг хорооны үйл ажиллагааны зардлыг 143.3 мянган төгрөгөөр, хөрөнгө оруулалтын зардлыг 416,676.0 мянган төгрөгөөр, байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх ажил үйлчилгээний зардлыг 108,110.4 мянган төгрөгөөр тус тус дутуу зарцуулсантай холбоотой байна.

Тайлант оны эцэст зарцуулаагүй үлдэгдэл 575,604.3 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсөвт буцаан төвлөрүүлсэнтэй холбоотой байна.

Хүснэгт 2. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/мянган төгрөгөөр/

д/д	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
1	70106-80101 үндсэн үйл ажиллагааны зардал	428,961.0	382,849.1	46,111.9	89,3
2	70106-80103 гэрээгээр гүйцэтгүүлэх ажил үйлчилгээ	79,405.0	74,863.8	4,541.2	94,3
3	70106-80106 баг хорооны үйл ажиллагааны зардал	61,012.3	60,869.0	143.3	99,8
4	70106-80802 ажил олгогчоос олгох тэтгэмж, урамшуулал, дэмжлэг	16,791.1	16,781.4	9.7	99,9
5	70106-80918 бусад	1,011,630.7	594,954.6	416,676.0	58,8
6	70106-81102 орон нутгийн нөөц хөрөнгө	5,000.0	4,993.6	6.4	99,9
7	70106-82801 улсын их баяр наадам	5,000.0	5,000.0	0	100
8	71411-81701 байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх	108,110.4	0	108,110.4	0
9	71411-82212 хур хог хаягдал, орчны бохирдлыг устгах, цэвэрлэх үйлчилгээ	12,500.0	12,494.6	5.4	99,9
		1,728,410.5	1,152,806.2	575,604.3	66,7

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Нэмэлт санхүүжилтийн дансанд тайлант онд урьд оны үлдэгдэл 13,786.6 мянган төгрөг, Өвөлжилт хүндэрсэнтэй холбоотой УИХ-н гишүүн Н.Энхболдоос шатахууны дэмжлэг 1,000.0 мянган төгрөг, Статистикийн хэлтсээс хагас жилийн мал тооллогын шатахууны зардал, урамшуулалд 489.4 мянган төгрөг, Орон нутгийн нэмэгдэлд 31,275.2 мянган төгрөг, эрх шилжиж ирсэн хөрөнгө оруулалтын зардалд 119,600.0 мянган төгрөг, Цахим тендерийн хураамж 315.0 мянган төгрөг, өвс тэжээлийн үнэ 10,422.0 мянган төгрөг, хөрөнгө оруулалтын ажлын барьцаа мөнгө 5,438.4 мянган төгрөг, орон сууцны түрээс 132.0 мянган төгрөг буюу нийт 213,567.0 мянган төгрөгийн орлого төвлөрснөөс 65,048.3 мянган төгрөгийг зарцуулж, оны эцэст зарцуулаагүй үлдэгдэл 148,518.7 мянган төгрөгийг нэмэлт санхүүжилтийн татан төвлөрүүлэлтийн дансанд төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.5.4 Төсөл хөтөлбөрийн үе шат, хүрэх үр дүн

Тус төсөл хөтөлбөр хэрэгжих хугацаанд нийт 2 хөтөлбөрийн 9 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн байна.

Хүснэгт 3. Төсөл хөтөлбөрийн арга хэмжээний хүрэх үр дүн, биелэлт

/мянган төгрөгөөр/

№	Хөтөлбөр	Хэрэгжих хугацаа	Хүрэх үр дүн	Хэрэгжилтийн явц	Зарцуулах төсөв	Зарцуулсан
1	70106 орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага	2023.01.01-2023.12.31	Төрийн үйлчилгээг хуулийн хүрээнд түргэн шуурхай, хүртээмжтэй хүргэж, иргэдийн сэтгэл ханамжийг дээшлүүлнэ.	Сумын Засаг даргын үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хэрэгжилт 80.7 % , сумын 2023 оны Хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт 80.3 %, төрийн албан хаагчийн сургалтын хөтөлбөрийн хэрэгжилт 91%, төрийн албан хаагчийн ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг хангах хөтөлбөр 91 %-тай хэрэгжсэн	1,607,800.1	1,140,311.6
2	71411 хүрээлэн буй орчны бодлого, удирдлага	2023.01.01-2023.12.31	Хог хаягдлын хураамжийн төлөвлөгөөг 100% хангаж биелүүлж, хог хаягдлыг тогтмол цэвэрлэн хур хог хаягдал үүсгэлгүй ажиллана.	2023 онд иргэн, ААНБ-с нийт 10,846.3 мянган төгрөгийн хог хаягдлын хураамжийн орлого төвлөрүүлсэн.	120,610.4	12,494.6
					1728410,5	1152806,2

Тайлант хугацаанд Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх талаар ажил хийгдээгүй тул гүйцэтгэл гараагүй. Иргэд хог хаягдлын хураамжаа бүрэн төлөхгүй байгаагаас шалтгаалан хог хаягдал цэвэрлэх, ачих асуудал хүндрэл гардаг байна.

3.5.5 Худалдан авах ажиллагааны гүйцэтгэл

Төв аймгийн Баян сумын ЗДТГ нь 2023 оны худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөний дагуу бичиг хэргийн материал, тээвэр шатахуун, урсгал засварын зардал, бараа материал, цэвэрлэгээний материал, шуудан холбооны зардалд, хог хаягдлын зардалд, бараа үйлчилгээний бусад зардлуудыг харилцагч байгууллагуудтай худалдан авах гэрээг байгуулан шууд худалдан авалт хийсэн байна.

Худалдан авах бараа ажил үйлчилгээ цахим дэлгүүрт байршаагүй, үнэ өндөр зэргээс шалтгаалан цахим худалдан авалт хийгээгүй,

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Төв аймгийн Баян сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Аудитыг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газрын гэрээт шинжээч Т.Майцэцэг гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер О.Амаржаргал, дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Төв аймгийн Баян сумын Засаг даргын тамгын газар нь 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2024 оны 01 дүгээр сарын 22-ны өдрийн 03/06 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр Төв аймгийн Баян сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны санхүү үр дүнгийн тайлангийн 1,585,921.2 мянган төгрөгийн нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл “Дунд” гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1,5 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг үзүүлэлтээр Төв аймгийн Баян сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны санхүү үр дүнгийн тайлангийн нийт зардал 1,585,921.2 мянган төгрөгөөс 1,5 хувиар буюу 23,788.8 мянган төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 75 хувиар буюу 17,841.6 мянган төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзлээ.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх талаар үр дүнтэй арга хэмжээ авч ажиллаагүй байна.

Төв аймгийн Баян сумын Засаг даргын тамгын газар нь тайлант онд байгаль орныг хамгаалах, нөхөн сэргээх арга хэмжээний зардал болон орон нутгийн хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээ бүрэн хэрэгжээгүйгээс хэмнэгдсэн 575,604.0 мянган төгрөгийн үлдэгдлийг төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Баян сумын Засаг даргын тамгын газар нь шилэн дансны цахим хуудсанд байршуулах 159 мэдээлэл байршуулахаас 155 мэдээлэл оруулж, 6 мэдээллийг хугацаа хоцроож илгээсэн төлөвтэй хэрэгжилт 99,5 хувьтай байна.

4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Тус байгууллагад бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд шийдвэрлэх алдаа, зөрчилтэй асуудал гараагүй байна.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцсэн гэж дүгнэлээ.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.5.1 Завсрын аудитын талаар

Баян сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны эхний хагас жилийн байдлаарх санхүүгийн тайланд завсрын аудит хийгдээгүй.

4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Тус байгууллага нь 2022 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгөгдсөн төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийг 100% хэрэгжүүлэн, биелэлтийг ЗДТГ-ын 2023 оны 9 дугаар сарын 21-ны өдөр 03/16 дугаартай албан бичгээр ирүүлсэн байна.

Хүснэгт 4 Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	**Өмнөх аудитын үзүүлэлт**		**Биелэлт**		
	Тоо	**Дүн**	**Тоо**	**Дүн**	**Хувь**
Акт	1	286.9	1	286.9	100
Албан шаардлага	1	7,806.0	1	7,806.0	100
Зөвлөмж	1	455,520.2	1	455,520.2	100
Нийт дүн	3	463,613.1	3	463,613.1	**100**

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Баян сумын Засаг даргын тамгын газрын дараагийн аудитаар авлагын барагдуулалт, орон нутгийн хөрөнгөөр хийгдсэн төсөл арга хэмжээний хэрэгжилт гүйцэтгэлд анхаарал хандуулах нь зүйтэй гэж үзлээ.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 127,492.0 мянган төгрөгийн хоёр алдаа[1] илэрснээс аудитын явцад залрууллаа. Үүнд:

1. Төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд аймгийн СТСХ-ээс тулган баталгаажуулахаар ирүүлсэн батлагдсан төлөвлөгөөнөөс 38,947.4 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д "үнэн зөв байх", Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д "төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх", 16 дугаар зүйлийн 16.5.7-д "байгууллагын санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн мэдээ, тайлан, үр дүнгийн гэрээний биелэлтийг үнэн зөв гаргах, тогтоосон хугацаанд тайлагнах" гэж заасныг болон санхүүгийн тайлангийн "тохиолдсон байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

> Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т "Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна" гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

2. Шинэ хөдөө төслийн хүрээнд ХХААХҮГ-аас 2024 онд ирүүлсэн 57,088.6 мянган төгрөгийн 90 морины хүчин чадалтай трактор, 31,456.0 мянган төгрөгийн үрлүүрийг, нийт 88,544.6 мянган төгрөгийн үнэ төлбөргүй орлогыг хүлээн авсан акт материал санхүүд ирээгүйгээс данс бүртгэлд тусгаагүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д "үнэн зөв байх", 18 дугаар зүйлийн 18.1-д "Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ", 20 дугаар зүйлийн 20.1.1-д "нягтлан бодох бүртгэлийн анхан шатны баримт, холбогдох бусад баримт бичиг, мэдээ, мэдээллийг тогтоосон хугацаанд шаардан гаргуулах", 20.2.6-д "эд хөрөнгийн болон төлбөр тооцооны тооллого хийх, үр дүнг шийдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэгч, худалдан авагчтай тооцоо хийж, үлдэгдлийг баталгаажуулж, баримтжуулах ажлыг зохион байгуулах, удирдах", Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д "төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх" гэж заасныг болон санхүүгийн тайлангийн "оршин байх", "нийцсэн бөгөөд зохистой байх" гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

> Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т "Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна" гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулга хийгдсэн.

Аудитаар илэрсэн зөрчил[2] -д 9,494.7 мянган төгрөгийн төлбөрийн акт, 363,790.7 мянган төгрөгийн зөрчилд 3 зөвлөмж өглөө.

5.2 Төлбөрийн акт

Төв аймгийн Засаг даргын 2023 оны 01 дүгээр сарын 20-ний өдрийн Төрийн албан хаагчдын ангилал зэрэглэл, цалин хөлсийг шинэчлэн тогтоож, орон нутгийн нэмэгдэл олгох тухай" Б/02 тоот захирамж, Баян сумын Засаг даргын 2023 оны 01 дүгээр сарын 25-ний өдрийн "Төрийн албан хаагчдын ангилал зэрэглэл, цалин хөлсийг шинэчлэн тогтоож, орон нутгийн нэмэгдэл олгох тухай" Б/05 захирамжийг үндэслэн улс төрийн 5 албан хаагчид 9,494,692 төгрөгийг орон нутгийн нэмэгдэлд олгосон зөрчил илэрлээ. Энэ нь Төрийн албаны тухай хуулийн 57 дугаар зүйлийн 57.17-д "Захиргааны албан тушаал эрхэлдэг төрийн албан хаагчид орон нутгийн нэмэгдэл олгож болно", Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д "Хариуцлагатай байх", Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.4-

---

[1] Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

[2] Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

“хуулиар зөвшөөрөөгүй бусад” 15 дугаар зүйлийн 15.1.3-т “хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1-д “Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ”, 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах”, Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн 489 дүгээр “Тогтоолд нэмэлт оруулж, тогтоолын хавсралтад нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай” тогтоол, 2018 оны 12 дугаар сарын 19-ний өдрийн 382 дугаар “Журам батлах тухай” тогтоол болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “нийцсэн бөгөөд зохистой байх”, “эрх ба үүрэг” гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

5.2 Албан шаардлага

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дараалаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Авлага данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Санхүүгийн тайлангийн авлага өмнөх оны үлдэгдлээс 363,790.7 мянган төгрөгөөр өсөж, 442,425.7 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй тайлагнагдсан байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах”, Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д “төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх” гэж зааснаг болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “эрх ба үүрэг”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

2023 онд дутуу гүйцэтгэсэн хөрөнгө оруулалтын ажлыг чанартай гүйцэтгүүлж, хөрөнгийг хүлээн авч, авлагын үлдэгдлийг барагдуулах

2. Хөрөнгө оруулалттай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Сумын ИТХ-аас хөрөнгө оруулалтын төсөл арга хэмжээг 996,630.7 мянган төгрөгөөр 20 төсөл арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр баталснаас нийт 383,428.9 мянган төгрөгийн 5 ажил огт хийгдээгүй, 388,245.7 мянган төгрөгийн 5 ажлыг дутуу гүйцэтгэсэн нь нийт хөрөнгө оруулалтын ажлын 77,4 хувь нь бүрэн хэрэгжээгүй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д“дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах”, Төсвийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4-д “төсвийн хөрөнгийн зарцуулалт, үр дүнд хяналт тавих” гэж зааснаг болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “эрх ба үүрэг”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын ажлын гүйцэтгэлд тавих хяналт шалгалтыг сайжруулж, ажлыг хугацаанд нь гүйцэтгүүлж байх талаар үр дүнтэй арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх

3. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хүрээнд

Илрүүлэлт:

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4-д "Төрийн болон орон нутгийн өмчид бүртгэлтэй бүх төрлийн авто тээврийн хэрэгсэлд бусад авто тээврийн хэрэгслээс ялгагдах тод дэвсгэр өнгө бүхий улсын дугаар хэрэглэнэ" гэж заасны дагуу 5 суудлын автомашинд тус дугаар авахаас 3 машинд авсан ба 1 машин эвдрэлтэй, сумын

Засаг даргын албан тушаалын LEXUS -470 автомашин бусад авто тээврийн хэрэгслээс ялгагдах тод дэвсгэр өнгө бүхий улсын дугаар аваагүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Сумын Засаг даргын албан тушаалын LEXUS -470 автомашинд тод дэвсгэр бүхий улсын дугаар авах

Дээрх зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулан Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.5-д “Шалгагдагч этгээд болон холбогдох бусад албан тушаалтан нь энэ хуулийн 20.2-т заасан зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг аудитын тайланг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор төрийн аудитын байгууллагад ирүүлнэ” гэж заасны дагуу Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт батлагдсан төлөвлөгөөг 2024 оны 03 дугаар сарын 25-ны дотор, төлбөрийн акт, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг 2024 оны 06 дугаар сарын 20 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үнээс			
							Залруулсан		Залруулаагүй	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Батлагдсан төлөвлөгөөг зөрүүтэй тайлагнасан	1	38,947.4			1	38,947.4	1	38,947.4		
Орлогыг орхигдуулсан	1	88,544.6	1	88,544.6			1	88,544.6		
Дүн	2	127,492.0	1	88,544.6	1	38,947.4	2	127,492.0		

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Авлага өмнөх оны үлдэгдлээс 363,790.7 мянган төгрөгөөр өссөн	1	363,790.7					1	363,790.7				
Дүн	1	363,790.7					1	363,790.7				

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үнээс					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Улс төрийн албан хаагчдад орон нутгийн нэмэгдлийг 5 хүнд олгосон	1	9,494.7	1	9,494.7				
Сумын ИТХ-аас батлагдсан ХО-ийн ажлын 77,4 хувь нь бүрэн хэрэгжээгүй байна	1	0					1	0
LEXUS -470 автомашин нь ялгагдах тод дэвсгэр өнгө бүхий улсын дугаар аваагүй	1	0					1	0
Дүн	3	9,494.7	1	9,494.7			2	0
Нийт дүн	3	9,494.7	1	9,494.7			2	0